TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

“Dữ liệu bao trùm cho Phát triển bền vững & Đổi mới sáng tạo mở”

11:18 01/04/2026

Sự kiện “Dữ liệu bao trùm cho Phát triển bền vững & Đổi mới sáng tạo mở” do Trung tâm Hỗ trợ Khởi nghiệp Sáng tạo Quốc gia (NSSC) - Bộ Khoa học & Công nghệ, Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển Bền vững (MSD), trưởng cộng đồng Đổi mới sáng tạo mở xã hội phối hợp với Hội Nghiên cứu Khoa học về Đông Nam Á - Việt Nam (SEARAV) tổ chức.

Sự kiện đã thu hút sự tham gia của hơn 70 đại biểu tham dự trực tiếp và trực tuyến đến từ cơ quan quản lý nhà nước, tổ chức quốc tế, doanh nghiệp, quỹ đầu tư, viện nghiên cứu và tổ chức xã hội.

Trong bối cảnh Việt Nam tăng tốc chuyển đổi số và đổi mới sáng tạo, sự kiện đặt ra một câu hỏi trọng tâm: không chỉ “có bao nhiêu dữ liệu”, mà là dữ liệu đó có đủ bao trùm để phản ánh tiếng nói của mọi nhóm trong xã hội hay chưa.

Toàn cảnh sự kiện

Dữ liệu bao trùm - yêu cầu tất yếu của phát triển bền vững

Theo các khuyến nghị của Liên Hợp Quốc và Global Partnership for Sustainable Development Data, hệ thống dữ liệu quốc gia cần có khả năng phân tách theo giới, tình trạng khuyết tật, khu vực và điều kiện kinh tế – xã hội để bảo đảm

không ai bị bỏ lại phía sau, đặc biệt cả tiếng nói thiếu số. Thực tế cho thấy, tại nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam, nhiều chỉ số phát triển vẫn thiếu dữ liệu phản ánh trải nghiệm thực tế của cộng đồng, đặc biệt là các nhóm dễ bị tổn thương. Khi dữ liệu chưa bao trùm, chính sách và đổi mới sáng tạo khó có thể thực sự lấy con người làm trung tâm.

Phát biểu khai mạc cũng đề dẫn sự kiện, bà Nguyễn Phương Linh – Viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý phát triển bền vững (MSD), cũng là Trưởng cộng đồng đổi mới sáng tạo chia sẻ: “Chúng ta đang sống trong thời đại dữ liệu, nhưng câu hỏi quan trọng không phải là có bao nhiêu dữ liệu, mà là dữ liệu đó có đủ bao trùm hay chưa. Chúng ta thường tự hào về những con số lớn - 98% có thể là một thành tựu đáng ghi nhận, nhưng 2% còn lại đôi khi chính là lý do để chính sách phải thay đổi. Khi người khuyết tật đặt câu hỏi: ‘Trong chuyển đổi số, có chúng tôi không? Chúng tôi đóng vai trò thế nào?’, thì đó không chỉ là một câu hỏi về công nghệ, mà là câu hỏi về việc công nghệ phải được thiết kế bao trùm ngay từ đầu. Dữ liệu phải bao trùm thì quyết định mới bao trùm; và chỉ khi đó chúng ta mới thực sự không để ai bị bỏ lại phía sau”.

Bà Linh cũng nhấn mạnh việc tham chiếu Khung Copenhagen về Dữ liệu Công dân (Citizen-Generated Data) như một hướng tiếp cận bổ sung cho hệ thống dữ liệu quốc gia, đồng thời kêu gọi mở rộng không gian thể chế để tích hợp tiếng nói người dân vào tiến trình hoạch định chính sách và đổi mới sáng tạo. Bà nhấn mạnh: “Đã đến lúc chúng ta cần mở rộng không gian thể chế cho dữ liệu bao trùm và dữ liệu cộng đồng. Cơ quan quản lý cần tạo cơ chế để tích hợp tiếng nói người dân vào hệ thống dữ liệu quốc gia; doanh nghiệp cần coi phản hồi từ cộng đồng là tài sản chiến lược trong ESG và đổi mới sáng tạo; các tổ chức xã hội cần tiếp tục chuyển tiếng nói thành bằng chứng. Dữ liệu không chỉ là công cụ quản lý. Dữ liệu là trách nhiệm chung - và là nền tảng để xây dựng một Việt Nam phát triển bao trùm trong kỷ nguyên chuyển đổi số”.

Bà Nguyễn Phương Linh, Viện trưởng Viện MSD phát biểu khai mạc và đề dẫn

Phát biểu chào mừng sự kiện, Ông Phạm Thanh Tịnh - Chủ tịch Hội Nghiên cứu Khoa học về Đông Nam Á - Việt Nam (SEARAV) cho biết:

“Trong gần 30 năm hình thành và phát triển, SEARAV luôn kiên định sứ mệnh kết nối tri thức và thúc đẩy hợp tác khu vực vì phát triển bền vững. Hội thảo hôm nay không chỉ là một sự kiện chuyên môn, mà là không gian đối thoại đa chiều giữa chính sách, học thuật và thực tiễn – điều mà chúng tôi luôn theo đuổi. Trong bối cảnh khu vực Đông Nam Á đang chuyển mình mạnh mẽ, việc tái định hình cách tiếp cận phát triển theo hướng dựa trên bằng chứng và hợp tác mở là vô cùng cần thiết. SEARAV cam kết tiếp tục đóng vai trò cầu nối tri thức, tạo nền tảng cho các sáng kiến đổi mới sáng tạo có chiều sâu khu vực và giá trị lâu dài.”

Công bố hai báo cáo quan trọng: Tiếng nói cộng đồng và năng lực số của người khuyết tật

Tại sự kiện, Đối tác “Không để ai bị bỏ lại phía sau” đã công bố hai báo cáo:

Báo cáo Dữ liệu Cộng đồng 2025 (CGD 2025)

Báo cáo Năng lực số của người khuyết tật tại Việt Nam 2026

Báo cáo CGD 2025 được bà Hoàng Thu Trang, chuyên gia tư vấn của MSD chia sẻ là báo cáo được thực hiện với sự tham gia của 1.262 người thuộc 7 nhóm cộng đồng và gần 20 tổ chức xã hội. Kết quả cho thấy:

Chưa có mục tiêu phát triển bền vững nào được đánh giá là hoàn thành hoàn toàn tại thời điểm 2024-2025.

Tiến độ giữa các mục tiêu và giữa các nhóm dân cư còn chênh lệch.

Người khuyết tật, phụ nữ, người trẻ và một số nhóm thiểu số vẫn đối mặt với rào cản trong tiếp cận cơ hội và dịch vụ.

Trong khi đó, Báo cáo Năng lực số của người khuyết tật 2026, bà Nguyễn Thị Bích Điệp, luật sư, chuyên gia về phát triển bao trùm chỉ ra:

Kỹ năng số nâng cao còn hạn chế trong bối cảnh AI phát triển nhanh.

Trên 90% người tham gia khảo sát chưa từng thực hiện thành công dịch vụ công trực tuyến.

Hơn 50% chưa biết sử dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo.

Ảnh 4+5 - 2 chuyên gia chia sẻ báo cáo: Bà Hoàng Thu Trang và bà Nguyễn Thị Bích Điệp

Theo TS. Graham Long - Giáo sư, Đại học Newcastle (Vương quốc Anh):

“Dữ liệu Cộng đồng không chỉ mở rộng hệ thống thống kê, mà còn làm rõ những khía cạnh mà phương pháp truyền thống khó phản ánh đầy đủ. Trong kỷ nguyên chuyển đổi số và AI, nếu dữ liệu truyền thống cung cấp cái nhìn tổng quan, thì CGD giúp nhận diện những khoảng trống trong thực tế triển khai”.

Từ dữ liệu đến đổi mới sáng tạo và đầu tư tác động

Sự kiện không chỉ dừng lại ở công bố báo cáo, mà tập trung vào cách ứng dụng CGD trong:

Hoạch định chính sách bao trùm

Thiết kế sản phẩm và giải pháp đổi mới sáng tạo

Báo cáo ESG và đo lường tác động

Thu hút và ra quyết định đầu tư bền vững

Tại phiên tọa đàm đa bên “Từ dữ liệu cộng đồng đến đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững”, thảo luận sôi nổi với sự tham gia của đại diện Cục Thống kê - Bộ Tài chính, Viện Nghiên cứu Phát triển Cộng đồng (ACDC), Viện Nghiên cứu quản lý phát triển bền vững, SNV Việt Nam, Doanh nghiệp LabSD, và Doanh nghiệp ECOSOI.

Các diễn giả và đại biểu đã trao đổi, chia sẻ nhiều góc nhìn thực tiễn liên quan đến việc thu thập, kết nối và sử dụng dữ liệu phục vụ phát triển bao trùm, trong đó nhấn mạnh một số vấn đề đặt ra như hạn chế trong khả năng cập nhật và phân tách dữ liệu theo các nhóm dân cư, nhu cầu tăng cường phối hợp giữa các bên liên quan trong chia sẻ thông tin, cũng như vai trò của dữ liệu cộng đồng trong việc bổ trợ cho hệ thống dữ liệu hiện có.

Bà Trần Thùy Linh – Chuyên viên, Ban Chính sách, Chiến lược và Dữ liệu thống kê, Cục Thống kê, Bộ Tài chính chia sẻ rằng "theo xu hướng toàn cầu và nhu cầu thực tiễn tại Việt Nam, Dữ liệu cộng đồng (CGD) nếu được quan tâm nghiên cứu và ứng dụng bài bản có thể trở thành một phần quan trọng trong hệ thống dữ liệu quốc gia trong thời gian tới, góp phần bổ sung thông tin thực tiễn và hỗ trợ quá trình xây dựng chính sách".

Bà Nguyễn Thị Lan Anh – Viện trưởng Viện Nghiên cứu Phát triển Cộng đồng, Phó Chủ tịch Liên hiệp Hội về Người khuyết tật Việt Nam cho biết dữ liệu hiện nay về người khuyết tật vẫn còn phân tán và chưa phản ánh đầy đủ sự đa dạng của các nhóm đối tượng. Hiện có khoảng 7 triệu người khuyết tật với nhiều dạng khuyết tật khác nhau, song trong thực tế thu thập dữ liệu thường chỉ dừng lại ở việc xác định có hay không có khuyết tật, chưa phân tách theo nhu cầu và đặc điểm cụ thể. Bà cũng nhấn mạnh sự cần thiết của việc tích hợp dữ liệu liên ngành, thiết kế các công cụ thu thập dữ liệu phù hợp với từng nhóm đối tượng đặc thù, đồng thời đặt người khuyết tật vào trung tâm trong quá trình xây dựng và sử dụng dữ liệu. Bà nhấn mạnh "Dữ liệu bao trùm là dữ liệu bao gồm ngay từ đầu sự tham gia đồng kiến tạo của mọi nhóm cộng đồng dễ bị tổn thương, trong đó có người khuyết tật."

Ở khía cạnh phát triển sản phẩm, Ông Hà Thanh Phương – Giám đốc Quốc gia Doanh nghiệp LabSD chia sẻ câu chuyện của mình từ khía cạnh doanh nghiệp, ông cho rằng đối với các doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp đổi mới sáng tạo thì dữ liệu từ cộng đồng là tài sản, quyết định sự sống còn của tổ chức. "Khi chúng tôi tiếp cận các lĩnh vực mới, dữ liệu thường không có sẵn, quá trình đầu tư để thu thập các dữ liệu từ cộng đồng một cách thân thiện với cộng đồng để biết được nhận thức, thói quen, hành vi của nhóm cộng đồng hay khách hàng mình phục vụ vô cùng quan trọng. Ngoài ra, đó còn là quá trình cộng đồng cùng chúng tôi đồng sáng tạo sản phẩm, dịch vụ, thử nghiệm, phản hồi và cải tiến". Ông Phương cũng nhấn mạnh rằng "trách nhiệm đảm bảo chất lượng dữ liệu cần được phân bổ rõ ràng giữa các bên liên quan trong hệ sinh thái dữ liệu, trong đó đơn vị thu thập dữ liệu giữ vai trò then chốt. Đồng thời, việc tăng cường tính khách quan trong thẩm định và sử dụng dữ liệu sẽ góp phần nâng cao độ tin cậy của thông tin và hỗ trợ quá trình ra quyết định"

Bà Vũ Thị Liễu, giám đốc điều hành doanh nghiệp ECOSOI cũng đồng ý với ông Phương rằng, dữ liệu cộng đồng đã hỗ trợ ECOSOI tồn tại và phát triển, và kể câu chuyện của doanh nghiệp, tạo lợi thế cạnh tranh và bằng chứng tác động đối với các nhà đầu tư, và đây có thể là định hướng mới cho các doanh nghiệp thực hành kinh doanh bền vững.

Ông Phạm Thành Nam, quản lý dự án tổ chức SNV đưa ra ví dụ ứng dụng công nghệ thông tin để làm kênh trao đổi đa chiều giữa các doanh nghiệp và các tác nhân trong chuỗi giá trị cà phê và chính quyền địa phương, cộng đồng rất thú vị và hiệu quả. Ông khẳng định “Khi dữ liệu được sử dụng đúng và thuận tiện với người tạo ra nó, lưu trữ hay khai thác hiệu quả, dữ liệu sẽ là cầu nối cho các quyết định kinh doanh đúng đắn và bền vững".

Các diễn giả và đại biểu tham dự phiên tọa đàm cũng thống nhất rằng Dữ liệu Cộng đồng có thể đóng vai trò bổ sung bằng chứng thực tiễn cho các báo cáo và sáng kiến ESG, đồng thời góp phần giảm bất cân xứng thông tin giữa doanh nghiệp, nhà đầu tư và các bên liên quan. Việc thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng trong quá trình thu thập và sử dụng dữ liệu được xem là một hướng đi quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả của các chính sách và chương trình phát triển trong thời gian tới.

Minh Anh